

werd het volgende jaar rector te Otterndorf. Het moeras-
 assig oord, waarin deze plaats is gelegen, werkte echter
 schadelijk op zijne gezondheid, en hij vertrok naar Eutin,
 waar hij, als rector, weldra in ruime omstandigheden kwam.
 Hij hield zich nu bezig met de meesterstukken der oud-
 heid in 't Duitsch over te brengen, en slaagde hierin zoo
 uitnemend, dat zijne vertalingen nog niet zijn overtroffen.

Maar hij vergde te veel van zich zelve. Zijn rusteloos,
 ingespannen arbeiden, en zijne moeilijke betrekking als
 onderwijzer, waarvan hij de pligten met de grootste naauw-
 gezetheid nakwam, verzwakten hem zoodanig, dat zijn
 geneesheer hem aanried eene verblijfplaats in 't zuiden van
 Duitschland te zoeken. Hij begaf zich daarop naar Jena,
 waar hij drie jaar vertoefd had, toen de Hertog van Baden
 hem uitnoodigde, zich tegen een jaargeld van 1000 gulden
 in Heidelberg te vestigen, om door zijne tegenwoordigheid,
 aan de hoogeschool aldaar meer luister bij te zetten.

Voss liet het zich welgevallen; zag te Heidelberg zijne
 gezondheid door de zachte luchtgesteldheid weêr eenigzins
 herstellen; verrijkte nog eenigen tijd de Duitsche letterkunde
 met meesterstukken, en stierf vijf en zeventig jaar oud.

JOHANN CHRISTOPH FRIEDRICH SCHILLER.

1759—1805.

WERKEN.

Treurspelen: Maria Stuart. — Wallenstein. — Die Piccolomini. — Die
 Jungfrau von Orleans. — Wilhelm Tell. — Die Braut von Messina. —
 Die Räuber. — Don Carlos. — Fiesco, enz.

Gedichten: Die Glocke. — Ritter Toggenburg. — Die Bürgschaft. — Der
 Taucher. — Der Gang nach dem Eisenhammer, enz.

Proza: Abfall der vereinigten Nederlande. — Geschichte des
 dreissig jährigen Krieges, enz.

Friedrich von Schiller — aldus noemde hij zich later —
 werd te Marbach in het toenmalig hertogdom Württemberg
 geboren. Zijne diep gevoelende en godsdienstige moeder

wist met zijne oudste zuster, die hij gedurende zijn gansche leven met onveranderde genegenheid bleef liefhebben, het jeugdig gemoed van den levendigen knaap voortreffelijk te leiden; en toen hij bij den geestelijke te Lorch, in welks nabijheid zijn vader als werffofficier was geplaatst, gedurende twee jaar onderwijs ontving, kreeg hij groote neiging voor den geestelijken stand.

Toen zijn vader te Ludwigsburg in garnizoen was gekomen, werd Schiller naar de Latijnsche school gezonden; en mogt hij al niet achterlijk blijven, over zijne vorderingen viel niet te roemen: de jeugdige Schiller leefde als een onbezorgd spring in 't veld.

Op zijn elfde jaar begon hij buitengewoon te groeijen, zoodat zijn ligchaam geducht verzwakte. Daarbij werd hij zeer ernstig, en ontwaakten dat diep gevoel en die levendige verbeeldingskracht, welke hem tot een der grootste dichters vormden. Om zijn vader genoeg te geven, besloot hij zijne neiging tot den geestelijken stand te laten varen, en zich op de rechtsgeleerdheid toe te leggen, waarvoor Hertog Karel de gelegenheid had aangeboden.

De militaire tucht, welke aan de inrichting, waar Schiller kwam, heerschte, strookte weinig met zijn dichterlijk, vrijheidlievend gemoed, en dewijl Deutsche boeken daar eigenlijk verboden waren, wist hij heimelijk gelegenheid te vinden om de werken van Klopstock en andere groote dichters te lezen en te herlezen. Het laat zich denken, dat hij zich hierdoor menig verwijt wegens nalatigheid in zijne studiën, maar, wat minder natuurlijk is, ook wegens onzindelijkheid op den hals haalde.

Hij rekende zich gelukkig toen hij de studie van 't recht mogt opgeven, ten einde zich op de geneeskunde toe te leggen, doch de beoefening van die wetenschap bleef hem slechts bijzaak. Hij leefde en gloeide voor poëzij, en beproefde welhaast zijne krachten; zijne eerstelingen waren echter zoo woest en overdreven, dat hij ze vernietigde. Een zijner vrienden heeft verklaard, dat Schillers opgewondenheid onder 't dichten aan razernij grensde. Zijn gevoel kon

zoodanig de overhand op hem verkrijgen, dat hij eens bij 't bezoeken van een zieke zoodanig ontroerde, dat deze belangst voor hem werd. Terwijl hij voor officier van gezondheid studeerde, begon hij aan *Die Räuber* te werken, en om daarvoor tijd te winnen meldde hij zich ongesteld, ten einde bij de lamp der ziekenzaal te kunnen schrijven.

In 1780 werd Schiller bij de geneeskundige dienst in 't leger geplaatst, doch hij schepte weinig behagen in zijne betrekking, daar zij hem belette bot te vieren aan zijne liefde voor de poëzij, waaraan hij zoo gaarne alles ten offer bragt. Het gevolg was, dat hem verboden werd iets anders te laten drukken, dan hetgeen op geneeskunde betrekking had, maar dit was voor Schiller niet te dulden, en hij nam de vlugt. Eerst begaf hij zich naar Mannheim en van daar naar Frankfort, waar hij zich tot een bekende om onderstand wendde; en toen hij hierin weinig slaagde, was hij op 't punt in 't water te springen, en aldus een einde aan zijne ellende te maken. Hij bedacht zich nog in tijds, en vond op 't landgoed eener adellijke dame, in Meiningen, een toevlugtsoord, waar hij een jaar lang vertoefde, en de treurspelen *Fiesco* en *Cabale und Liebe* vervaardigde.

Onder de bescherming van den Baron von Dalberg werd hij als tooneeldichter te Mannheim aangesteld, doch hij toefde hier slechts twee jaren, dewijl een twist met de tooneelisten, die *Cabale und Liebe* slecht hadden uitgevoerd, hem deed besluiten naar Leipzig te gaan. Hier vond Schiller een gul onthaal bij de familie Körner, doch van zijn weder opgevat voornemen om in de rechten te studeeren kwam niets, daar hij zich liet overhalen, zich in Weimar te vestigen om met Wieland aan den *Mercur* te arbeiden.

Ofschoon Schiller in Weimar zeer ingetogen leefde, ontbrak 't hem daar niet zelden aan geld: eens onder anderen bezat hij nog slechts twee groschen, toen hij nog in tijds uit de verlegenheid werd gered door 't verkoopen van een afgewerkt stuk.

Na de uitgave van zijn *Abfall der vereinigten Nederlande*, werd hem het professoraat in de geschiedenis, aan de hooge-

school te
aanzien
achte; do
op de l
aan 't had
eene reis n
was een a
gunstigen
Zij schonk
door de ad
het huwel
was het g
hij, ten
borslwa
kiem des
Door z
raakte Sc
stond tuss
dichters,
Horen wa
zijn Balla
de meest
vrienden
deelig he
tigen, w
werd hem
hij zich st
man had
Gedure
lers genie
treurspel
spel, Den
oorderlon
zijn zwer
steld le
zijn sterf
antwoord

school te Jena aangeboden, welke betrekking hij slechts aarzelend aannam, dewijl hij zich niet bekwaam genoeg achtte; doch zijne onafgebroken studiën bragten hem weldra op de hoogte. Gedurende den vacantiëtijd ontmoette hij aan 't bad freule von Lengefeld, die hij reeds vroeger, op eene reis naar zijne geliefde zuster, had leeren kennen. Zij was een aanminnig meisje, vol gevoel, en maakte zulk een gunstigen indruk op Schiller, dat hij hare hand vraagde. Zij schonk hem die, en ondanks de hinderpalen, welke door de adellijke moeder in den weg gelegd werden, had het huwelijk plaats. Het eerste jaar van Schillers huwelijk was het gelukkigste zijns levens; reeds in 't volgende werd hij, ten gevolge zijner onafgebroken studiën, door eene borstkwaal aangetast, die wel week, doch niet zonder de kiem des doods achter te laten.

Door zijne medewerking aan het tijdschrift de *Horen*, raakte Schiller van meer nabij bekend met Goethe, en ontstond tusschen de beide, in aard en aanleg zoo verschillende dichters, eene naauwe vriendschap. Toen de uitgave der *Horen* was gestaakt, volgde voor Schiller het jaar, dat hij zijn Balladen-jaar noemde (1797), dewijl hij in dezen tijd de meeste zijner balladen vervaardigde. Op raad zijner vrienden verliet hij nu Jena en het voor hem weinig voordelig hoogleeraarsambt, om zich weder in Weimar te vestigen, waar hij den Hertog om onderstand vraagde. Deze werd hem verleend en bovendien nog de adelstand, opdat hij zich steeds aan 't hof zou kunnen vertoonen. De groote man had nu een vast inkomen van — 400 thlr.

Gedurende dit tweede verblijf te Weimar kwam Schillers genie tot volle rijpheid, en zagen zijne meeste en beste treurspelen het licht. Nog was hij bezig met een treurspel, *Demetrius*, toen de dood hem op zes-en-veertigjarigen ouderdom in zijne schitterende loopbaan stuitte, en aan zijn zwervend, en in 't laatst voortdurend met ziekte worstelend leven een einde maakte. Toen zijne vrienden, die zijn sterfbed omringden, hem vraagden, hoe het ging, antwoordde hij: »steeds beter, steeds kalmer.» Daarna drukte

hij zacht de hand zijner naast hem geknielde gade, en blies den laatsten adem uit.

CARL THEODOR KÖRNER.

1791—1813.

WERKEN.

Treurspelen: Zriny. — Rosamunde.

Blijspelen: Der grüne Domino. — Die Braut. — Der Nachtwächter. —

Kleine gedichten: Knospen. — Leier und Schwert.

Körner werd in Dresden geboren, waar zijn vader raadslid was van de rechtbank. In zijne vroegste jeugd gaf hij weinig blijken van grooten aanleg; leerde vele zaken later dan andere kinderen, en had daarbij een zwak ligchaams-gestel. Hierom zorgden zijne ouders dat de zikkelijke knaap door gymnastische oefeningen het ligchaam versterkte, en toen zij er in geslaagd waren, volgde de geestontwikkeling als van zelve.

In de ouderlijke woning, waar liefde en wederkerig vertrouwen de hechtste banden en eenige wetgevers waren, werkte alles mede om aan 't karakter van den knaap eene voortreffelijke en godsdienstige richting te geven. Slechts bijgestaan door uitmuntende huisonderwijzers, bleef de oude Körner de opvoeding zijns zoons zelf besturen, terwijl hij den bescheiden jongeling, wiens rechten door geen der leden van 't huisgezin ooit gekrenkt werden, ook toeliet in den kring, wanneer Schiller, Göthe of zoo veel andere geleerde vrienden hem kwamen bezoeken.

Op den ouderdom van zeventien jaar, werd Körner naar Freiberg gezonden om den bergbouw te leeren, en in 1810 begaf hij zich naar Leipzig om zijne studiën in de wijsbegeerte en geschiedenis voort te zetten. Hier gaf hij zijne eerste verzameling gedichten onder den titel *Knospen* in 't licht, doch raakte, door 't vrolijk studentenleven, in groot gevaar het hoogere doel des levens uit het oog te verliezen, terwijl zijn

lerendig ge
gedane of v
doening te
jaar in Leip
hoogeschoo
werd aang
gebruiken.
naar Ween
voor zijne
vele geleer
lina Pichle
vervaardig
den, kre
Alles la
roem en
't punt in
ren tegen
die roeijste
leven wag
echter dit
vreugde
hetwelk
In Ma
von Lütz
naar Dre
ders aank
betrekking
maal weze
waar Kör
over, en
de jagers
zoo zeer v
diens voo
mede te n
en stelde
Franshet
Lützower